

Nu tar vi tillbaka det!

Även om det bryter i oss måste vi tåla att vara obekväma i chefers, politikers eller ägares ögon. Patienterna är våra enda vänner och vårt arbetes mening – om vi gör ett gott arbete. Att ta sig själv på allvar är också att ta sitt yrke på allvar. Om inte riskerar vi att yrket glider oss ur händerna.

Allt förändras. Pantarei. Medicinsk kunskapsutveckling. Datoriserad byråkratisering. Maktöverföring till andra yrkeskategorier. Samhällets rollfördelningar och trygghetssystem. Demografiska förändringar. Befolkningens upplevelser av hälsa och sjukdom och förväntningar på sjukvården. Politiska ambitioner som kommer och går. Samtidigt ändras förstås läkaryrkets innehåll, dess möjligheter, villkor och begränsningar, och det påverkar vårt dagliga yrkesliv. »Medicine is a social science into the very bone and marrow« (Virchow).

Hinner vi med i förändringen? Är vi aktiva eller sveps vi med?

Vem bestämmer?

Finns det några grundläggande ideal som förenar oss och mot vilka vi strävar?

Kanske är det fåfängt att tala om ett vi för en så stor och vittförgrenad grupp som läkarkåren. Jag tror ändå att det finns förenande fundamenta som formar grundvillkoren för många av oss. Jag tänker på omsorgen om andra människor, ansvaret och allvaret i att försöka trösta, lindra, bota, men också tvånget att välja och prioritera. Det gör något med oss, och man kan nog inte, som Per Fugelli säger, arbeta länge med till exempel allmänmedicin utan att tycka om människor.

Men hur har de ovannämnda förändringarna påverkat våra möjligheter att utöva läkaryrket?

Kan vi fortfarande tycka om människor? Hinner vi? Orkar vi?

Och vad blir resultatet annars?

Inom allmänmedicin upplever sig

många läkare marginaliserade på sin egen arbetsplats.

Vi kan räkna upp yttre orsaker till detta, som i början på denna text.

Men hur ser vårt eget ansvar ut?

Kanske kan en faktor vara den närhet till och ansvarskänsla för patienterna som tar oss helt i anspråk och som gör att vi inte orkar höja blicken. Vi blir inte delaktiga i de formella eller informella rum där beslut om sjukvården tas. Det riskerar bli ett självförstärkande dilemma där andra tar den plats vi inte orkar ta.

Men det finns också något annat, som jag tror handlar om vår svårighet att erkänna egen svaghet och egna begränsningar.

Är det en del av vår yrkesidentitet som får denna konsekvens?

Att klara av. Alltid.

Kanske är det där vi finner den fasta punkt med vars hjälp vi kan förändra världen?

Läkarförbundets uttalade fokus är mötet med patienten.

Det är klokt och glädjande.

Men att mötas tar tid. Att samtala tar tid. Att ge lugn och tillförsikt så att allt inte behöver utredas eller medicinerat tar tid. Att ta ansvar för en någorlunda korrekt medicinsk utredning tar tid.

Många har anspråk; läkaren själv har som regel begränsad makt över sin egen arbetsdag.

Frustrationen över detta kan ta sig olika uttryck. Ibland vänds den så att säga nedåt. Vi kan bilda grupper för att sätta gränser mot patienterna, vara emot curingsjukvård och så vidare. Eller göra oss till stafettlä-

kare i hopp om åtminstone en privat utväg.

Men hur systematiska är vi när det gäller att erkänna våra begränsningar i tidbok, mot chefer eller de makthavare som skapar vår verklighets incitament och villkor?

Jag tror att vi, även om det bryter i oss, måste tåla att vara obekväma i chefers, politikers eller ägares ögon.

Patienterna är våra enda vänner och vårt arbetes mening. Om vi gör ett gott arbete.

Att ta sig själv på allvar är att också ta sitt yrke på allvar. Gör vi inte det riskerar yrket att glida oss ur händerna.

Avslutar med en rad ur Ulf Lundells sång »Nu tar jag tillbaka det«:

*Det händer att jag tänker
att allt som skulle sägas är sagt
men jag gav bort allt
jag gav bort allt
– nu tar jag tillbaka det*

■ Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna.

JOHAN MATTSO
allmänläkare, Härnösand
johan.mattsson@lvn.se

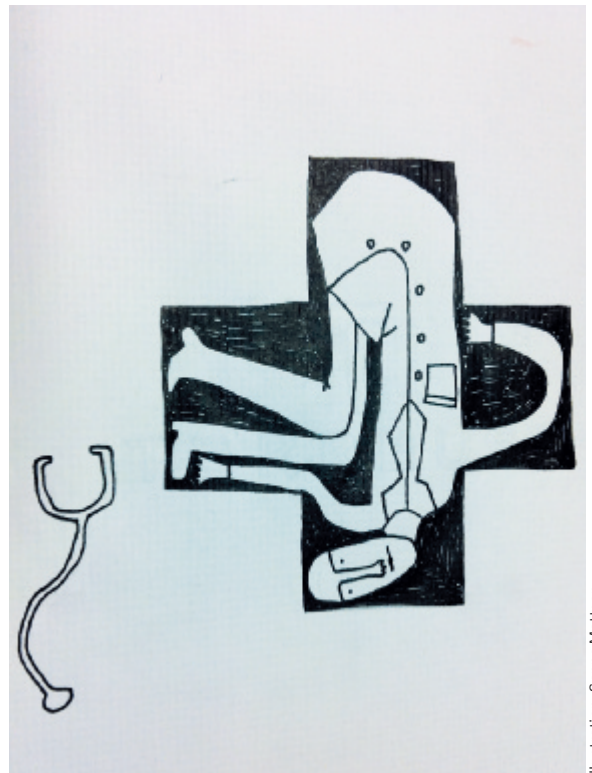

Illustration: Sanna Mattson

Många har anspråk, men läkaren själv har som regel begränsad makt över sin egen arbetsdag. Frustrationen över detta kan ta sig olika uttryck.